

CSÖVÉGI MEGOLDATLANSÁGOK A BUDAI ALSÓ RAKPART SZÉLESÍTÉSE KAPCSÁN

Fleischer Tamás
MTA KRTK Világgazdasági Intézet
<<http://www.vki.hu/~tfleisch/>>
<tfleischer@vki.hu>

Humánökológia szakirány
ELTE Társadalomtudományi Kar
Társadalomtudományok Módszertana Tanszék
<http://www.vki.hu/~tfleisch/~humanokologia>
Város, közlekedés, társadalom
Budapest, 2013 március 18.

A budai alsó rakpart esete

- Csövégi megoldatlanság – továbbá a főgyűjtő csatorna és a központi szennyvíz-tisztító évszázados álma
- A rakpart változó szerepe a város életében
- A tervezett 2x2 sávú út a forgalmi problémák megoldására
- Az UNESCO és az ICOMOS szakértőinek a jelentése
- A jelentés hazai interpretációja
- Jelenlegi kilátások

3

Csővégi megoldatlanságok

- **Csővégi megoldás:** amikor nem gondoljuk át az okokat, csak az okozatot látjuk - és azt akarjuk megoldani
- **Csővégi megoldatlanság:** amikor nem gondoljuk át az okokat, csak az okozatot látjuk - és azt *sem* akarjuk megoldani

4

Csővégi megoldatlanságok

- Madras-i (Chennai) séta
- A folyó, mint a város barna övezete
- Ahol a városlakók hátat fordítanak a folyónak
- Európában szerencsére nem csinálunk ilyen csúnya dolgokat
- Ugye?

5

Csővégi megoldatlanságok

- Európában szerencsére nem csinálunk ilyen csúnya dolgokat?
- Na és az Ördögárok?

6

Csővégi megoldatlanságok

Az Ördög-árok a Városmajorban. Barabás Miklós festménye 1854

7

A budai alsó rakpart szerepe

- A Duna kihasznált **kereskedelmi útvonal** volt, a partján vontatúttal és rakodópartokkal.
- Az árukirakodó szerep fokozatosan lecsökkent, a partvonal beépült, **a város a folyó felé fordult**. Uszodák, korzó, csónakok, hajók.
- A házakhoz kiépült vízellátás nyomán egyre több szennyvíz érkezik a csatornákon keresztül a Dunába. Az Ördögárok torkolata most **a cső vége**.
- Tulajdonképpen már mi is **hátat fordítunk a Dunának**, bár rossz lelkiismerettel.
- ...ezért a cső végét meghosszabbítjuk, és **fél Buda szennyvizét 5 km-rel odébb szállítjuk**, Csepelre. „Ezzel lehetővé tesszük, hogy a Duna ismét tiszta legyen, vonzó”⁸

Hajóvontatók

http://www.papiruszportal.hu/feltolt/Image/kepzojum_egyeb/foto/test_lelek/a_kertesz_hajovontatok_a_tiszan_1924.jpg

9

DUNAI LÁTÓP
309.
BUDAPEST

A budai alsó rakpart

- Személy szerint kétfem, hogy a **fél város szennyvízeinek az összegyűjtése** és nagy távolságra való elszállítása egy nagy közös szennyvíztisztítóba – korszerű megoldás lenne.
- Ehelyett a rendszert fokozatosan át kellene állítani az egyesített (szennyvíz és csapadék együtt) rendszerrel az elválasztott rendszerre. A meglévő csatornahálózat alkalmas lenne a csapadékvízek szállítására, ami továbbra is a Dunába ömölhetne – míg a háztartási szennyvizet **kisebb helyi tisztítóknak lehetne kezelni**, és a kezelés után ugyancsak a Dunába lenne továbbítható a meglévő rendszeren.
- Nem ez történik, mert az egész folyamatnak óriási a tehetetlensége (path-dependence). Még ha tudjuk is, hogy a jelenleg követett folyamat nem jó, képtelenek vagyunk változtatni rajta. Pontosabban a **gondolkodásunkat nem tudjuk megváltoztatni**.

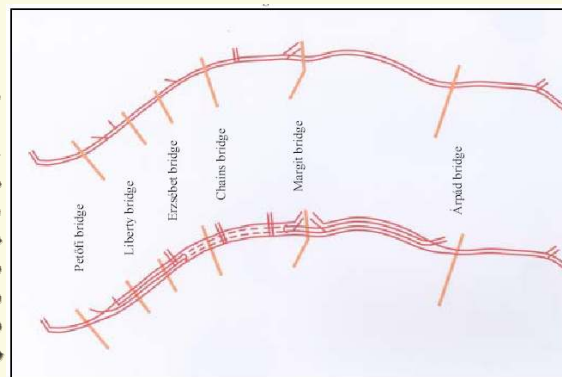
12

A budai alsó rakpart kiszélesítése

- Ráadásul a csatornaépítés kapcsán, „ha már úgy is hozzá kell nyúlni a rakpart partfalához” remek alkalom nyílik, hogy **mindjárt odaépítsünk még két közúti forgalmi sávot**.
- ... hogy itt vezessük el azt a forgalmat, amit még akkor határoztunk el, hogy ideküldünk, amikor éppen háttal álltunk a folyónak. (Csak akkor még rossz lelkiismerettel)
- Valóban lehetnek térségek egy városban, amit feláldozunk, és ahova átcsoportosítunk máshol zavaró forgalmat. Ezek általában külvárosi területek.
- A belső-budai Duna-part nyilvánvalóan nem ilyen

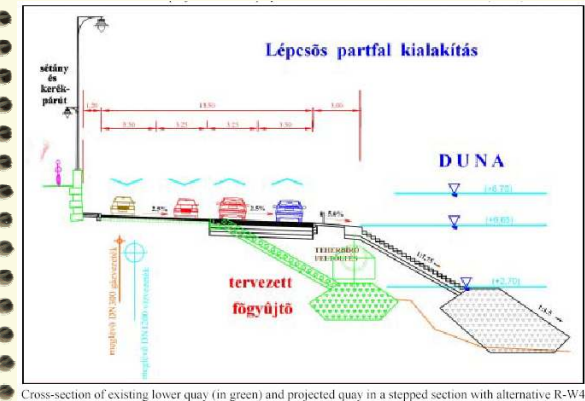
13

Source: P.-M. Tricaud, B. Maldoner. Evaluation of Buda Embankment Wastewater Collector and Road Project 20-22 March 2005.

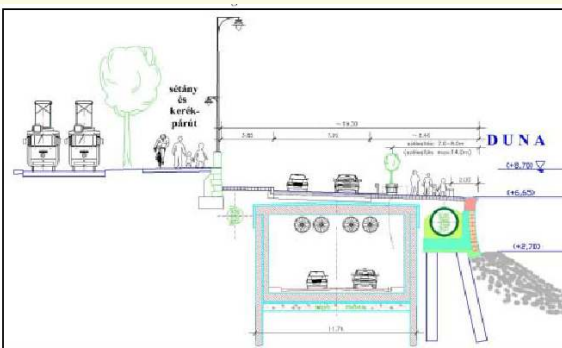
Schematic plan of alternative R-T4 (down) compared to existing situation R-00 (up)

Source: P.-M. Tricaud, B. Maldoner. Evaluation of Buda Embankment Wastewater Collector and Road Project 20-22 March 2005.

Cross-section of existing lower quay (in green) and projected quay in a stepped section with alternative R-W4

Source: P.-M. Tricaud, B. Maldoner. Evaluation of Buda Embankment Wastewater Collector and Road Project 20-22 March 2005.

Cross-section of projected lower quay in a walled section with alternative R-T (2 or 4)

A budai alsó rakpart kiszélesítése

- Magát a csatornát azonban el lehetett volna helyezni az alsó rakpart alatt, a felső rakpart alatt, a Fő utca alatt, bárhol.
- Akkor azt kellett volna mondani, hogy ha már *úgyis* hozzányúlunk a burkolathoz, akkor mindjárt át is alakítjuk és kiépítjük a **gyalogosburkolatot, a kizárólag tömegközlekedést kiszolgáló útfelületet, a csillapított forgalmi utcát, a meghosszabbított villamos-vonalat** stb.
- A hivatalosan deklarált térségi cél ugyanis éppen ez: **csökkenteni a forgalmi terhelést**, az átmenő forgalmat, a környezetszennyezést.

17

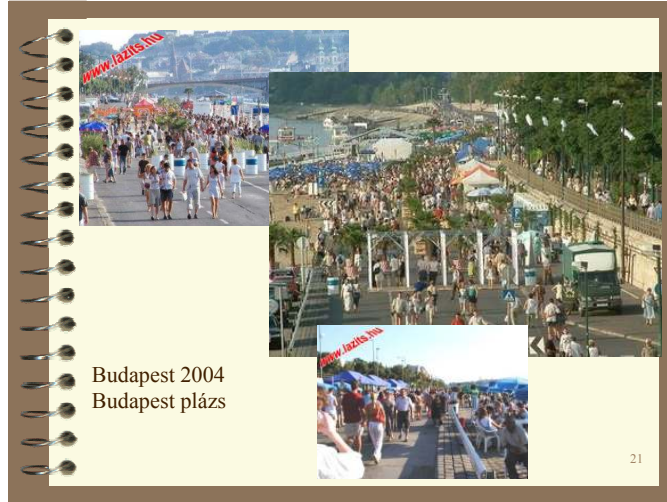
A budai alsó rakpart kiszélesítése

- A városi szövetben egy útszakasz forgalmi terhelését úgy lehet csökkenteni, **ha rontom** az ottani autós közlekedés atraktivitását: ha ott *nem* lehet folyamatosan végighajtani, ha *nem* élvez elsőbbséget az útvonal, ha jelentős sebesség-korlátozás miatt *nem* érdemes arra menni, ha *csak pénzért* lehet behajtani stb.
- Ezzel szemben a terv éppen **vonzóvá kívánja tenni az átmenő forgalom számára a budai Duna-partot**, növelni akarja az autós forgalmat, ezáltal kereszttirányban ugyancsak növelve a betápláló forgalmat, amivel végül is a mentesíteni kívánt térség forgalmi terhelése sem csökken, miközben a Dunával való kapcsolat viszont romlik.

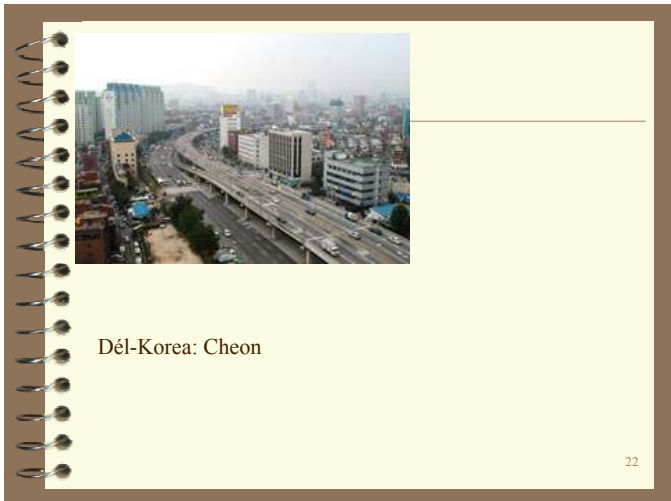
18

Párizs 2002
Plázs a Szajna-parton

Budapest 2004
Budapest plázs

Dél-Korea: Cheon

Dél-Korea: Cheon
Ilyen és ilyen lesz

Fordulat?

2004-ben a Világörökség Alapítvány az Unesco-hoz fordult a frissen elnyert világörökség veszélyeztetése miatt. Kéttagú delegáció érkezett a tapasztalatok felmérésére

Forrás: P.-M. Tricaud, B. Maldoner. Evaluation of Buda Embankment Wastewater Collector and Road Project 20-22 March 2005.

Forrás: P.-M. Tricaud, B. Maldoner. Evaluation of Buda Embankment Wastewater Collector and Road Project 20-22 March 2005.

Issue 2: Road and quay project

Alternatives	Position of Unesco-Icomos experts with regards to WH requirements	
	Tricaud	Maldoner
R-BK. Removing the road and restoring the former aspect of the embankment	Best	Best
R-00. Keeping existing situation	Acceptable	Acceptable
R-01. Reorganisation of traffic (one-way on each side of the river)	Acceptable	Acceptable
R-W2. Widening keeping 2 lanes and improving the city-river link (pedestrian passages)	Acceptable	Not acceptable
R-T2. Widening with 2 local lanes at ground level + 2 lanes in tunnel and 2 lanes out of tunnel	Acceptable	Not acceptable
R-T4. Widening with 2 lanes at ground level + 2 lanes in tunnel and 4 lanes out of the tunnel	Not acceptable	Not acceptable
R-W4. Widening with 4 lanes	Not acceptable	Not acceptable

Forrás: P.-M. Tricaud, B. Maldoner. Evaluation of Buda Embankment Wastewater Collector and Road Project 20-22 March 2005.

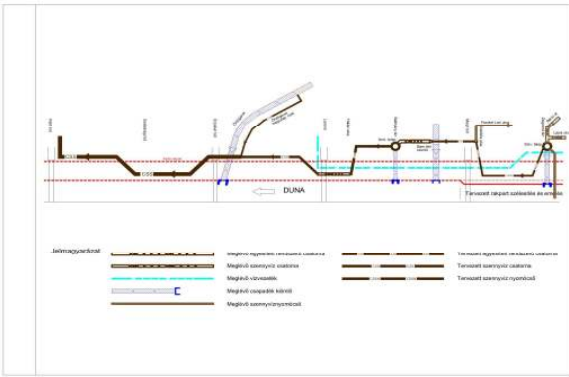
Issue 2: Road and quay project

Alternatives	Position of Unesco-Icomos experts with regards to WH requirements		Current position of technicians with regards to functional issues
	Tricaud	Maldoner	
R-BK. Removing the road and restoring the former aspect of the embankment	Best	Best	Not acceptable
R-00. Keeping existing situation	Acceptable	Acceptable	Discussed
R-01. Reorganisation of traffic (one-way on each side of the river)	Acceptable	Acceptable	Not acceptable
R-W2. Widening keeping 2 lanes and improving the city-river link (pedestrian passages)	Acceptable	Not acceptable	Recommended (short term)
R-T2. Widening with 2 local lanes at ground level + 2 lanes in tunnel and 2 lanes out of tunnel	Acceptable	Not acceptable	Recommended (long term)
R-T4. Widening with 2 lanes at ground level + 2 lanes in tunnel and 4 lanes out of the tunnel	Not acceptable	Not acceptable	Possible (long term)
R-W4. Widening with 4 lanes	Not acceptable	Not acceptable	Discussed

A Jelentés hazai interpretációja

- Soha, sehol nem hallottam annak ismertetését, hogy a két szerző mit is talált *legjobb megoldásnak*
- Nevezetesen: „*removing the road and restoring the former aspect of the embankment*” azaz megszüntetni az utat és visszaállítani a rakpart korábbi szerepét
- Kétségtelen, hogy a szerzők korrektül hozzátették, hogy ez a megoldás *was not acceptable by the current position of technicians with regards to functional issues* azaz a műszaki szakemberek funkcionális okok miatt nem fogadták el ezt egyelőre
- Ám, amikor ezek a műszaki szakemberek a külföldi szakértők véleményét idézték, helyes lett volna hasonlóan korrektül ismertetni *az ő álláspontjukat*...

2007 kilátások

2007 kilátások

7,5 tonne

30

2007 kilátások

31

2007 kilátások

32

2009 kilátások

Index 2009 06.17. „Októberre elkészül a Budai alsó rakpart”
http://index.hu/belfold/budapest/2009/06/17/oktoberre_elkeszul_a_budai_also_rakpart/

33

2007 kilátások

- ☐ A jó hír, hogy a rakpart négysávosra bővítése elmarad.
- ☐ A rossz hír, hogy a tervezők **nem akarták megérteni a valódi üzenetet**: hogy t. i. az élhetőbb környezet több nyugalmat igényel, kisebb forgalmat, gyalogosítást, több közterületet.
- ☐ Az elkészült tervezet formálisan követi a tanácsot a négysávosítás elhagyásáról, de ugyanakkor **több teherforgalmat akar a térségbe küldeni, és fenntartja a helyet egy jövőbeli alagút számára** az alsó rakpart alatt, azaz továbbra is itt képzelet átprézelni az Észak-Buda és Dél-Buda közötti forgalmat.

34

Budai alsó rakpart. Összefoglalás

- ☐ A kiindulópontot egy **környezeti szempontból vitatható megoldás**, a budai szennyvizek tisztítatlan formában való összegyűjtése és Csepelre szállítása képezi.
- ☐ Még ezt a szennyvízvezeték **sem kellett volna feltétlenül éppen az alsó rakpart** (egy-két méteres) **kiszélesítésével** összekapcsolni.
- ☐ Ebben az esetben azonban a kiinduló beruházás **nem szolgáltatott volna ürügyet a koncepciójában elavult rakparti sztráda sürgős megépítésére**. (Ami egyébként ellentmondott a Duna irányába történő nyitást deklaráló városfejlesztési elképzeléseknek is.)
- ☐ És akkor Buda belső részein a Duna mentén nem a forgalom növelésének, hanem éppen a **forgalom csillapításának az eszközjeiről** folyhatna a vita.

35

CSŐ VÉGI MEGOLDATLANSÁGOK A BUDAI ALSÓ RAKPART KAPCSÁN

Fleischer Tamás
 MTA KRTK Világgazdasági Intézet
 <<http://www.vki.hu/~tfleisch/>>
 <tfleischer@vki.hu>

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET !

ELTE Társadalomtudományi Kar
 Társadalomtudományok Módszertana Tanszék
 Humánökológia szakirány, Város, közlekedés, társadalom
<http://www.vki.hu/~tfleisch/~humanokologia>
 Budapest, 2013. március 18.